

# POLİS/ŞİDDET DOSYASI

(5 Ocak 2008)



## Polis, denetimsizlik istedi

Emniyet Genel Müdürlüğü, Aralık 2006'da TBMM'ye "Polis Mevzuatından Kaynaklanan Sorunlar" başlıklı bir rapor göndererek, kelepçe takma, arama, yakalama, kişisel bilgilerin saklanmasıyla ilgili yargı makamlarından izin almaksızın "takdir kullanma" yetkisi istedi. Yargı denetiminin dışına çıkmak anlamına gelen "taktir hakkı"nın talep edildiği rapordaki istekler şöyleydi:

**Kişisel bilgilerin saklanması:** Hakkında soruşturma yürütülerek yakalanan şüpheli veya sanıkların kimliklerinin tespiti için gerekli olan fotoğrafı, beden ölçüleri, parmak ve avuç içi izi gibi tanıtıcı fiziksel özellikler kayda alınabilmeli ve saklanabilmeli.

**Kelepçe:** Kelepçe kullanımı, polisin takdir yetkisi içerisinde bırakılmalı ve sınırlamaya yer verilmemeli. Yakalanan ve tutuklanarak bir yerden bir yere nakledilecek kişilere kelepçe takılabilmeli. 15 yaşına girmiş çocukların kaçmasını engellemek, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlüklerini bakımından doğabilecek tehlikeleri önleyebilmek için kolluk tarafından kelepçe takılabilmeli.

**Yakalama:** Suçüstü hali dışındaki yakalama yetkisi sınırlandırılmıştır. Kolluk görevlilerine, hapis cezasını gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yakalama yetkisi verilmeli.

**Arama:** Arama emri için cumhuriyet savcılığının yazılı emri gerekiyor. Hakim kararı üzerine, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri arama yapabilmeli.

**Üst arama:** Kolluk amirinin yazılı izniyle üst ve eşya araması yapılabilir.

Bu raporun ardından İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, Ankara'da 24 Mart 2007 tarihinde yapılan 'Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği' konferansında AB'ye uyum sürecinde yenilenen Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan bazı hükümlerin değiştirilmesini istedi. Cerrah'ın dile getirdiği olağanüstü taleplerden bazıları ise şöyleydi:

**Gözaltı:** Gözaltı süresi dört gün olmalı, bu süre mahkeme kararıyla en az 15 güne daha uzatılabilmeli.

**Arama:** Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde arama için yazılı emir yetkisi kolluk amirlerine de tanınmalı.

**Yakalama:** Terör suçlarından yakalananların yakınlarına haber verilmesi zorunluluğu ve avukatlarla görüştürülmesi hakkı bir ila dört güne kadar ertelenebilmeli.

**El koyma:** Terör suçlarında el koyma işlemi mahkeme kararı olmaksızın kolluk güçleri tarafından yapılabilmeli.

**Belgelerin incelenmesi:** Terör suçlarında elde edilen belgeleri savcı değil kolluk güçleri incelemeli.

**Kişisel bilgilerin saklanması:** Fotoğraf, parmak izi, DNA bilgilerinin yer aldığı bilgi bankaları oluşturulmalı. Sınırlarda giriş ve çıkış kayıtları tutulmalı, şahısların fotoğraf ve parmak izleri kaydedilmeli.

## Jet Hızıyla Deđiřtirilen Yasa

**25 Mayıs 2007** Cerrah'ın taleplerini dillendirmesinden yaklaşık iki ay sonra AKP'li milletvekilleri Selami Uzun, Kerim Özkul, Sinan Özkan ve Muharrem Tozçöken tarafından hazırlanan, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda Değişiklik Öngören Kanun Teklifi, TBMM Başkanlığına sunuldu.

**28 Mayıs 2007** Üç gün sonra ise, polise arama, silah ve zor kullanma, kişisel bilgileri toplama, arşivleme ve derleme konularında yargı denetimsiz geniş yetkiler veren yasa değişikliği teklifi Meclis Adalet Komisyonu'nda kabul edildi.

**3 Haziran 2007** Emniyet'in "Polis Mevzuatından Kaynaklanan Sorunlar" raporundaki taleplere uygun olarak hazırlanan Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda değişiklik öngören teklif TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

**14 Haziran 2007** Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, kanun değişikliğini onayladı.

**15 Haziran 2007** 5681 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete'de yayınlanarak, yürürlüğe girdi.

## Veee... Polis Devleti: 1, Hukuk Devleti: 0

Yasa deęişiklięi ile polise,

- \* Suçun önlenmesi amacıyla kişileri, araçları durdurma, kimlik sorma ve bu sırada soru sorma, sorgulama.
- \* Parmak izi alma yetkilerinin yanında fotoğraf yoluyla kişisel kayıtların tutulması ve saklanması.
- \* Kişilerin üstlerini, araçlarını, özel eşyalarını ve belgelerini arama.
- \* Her türlü cop, kelepçe, basınçlı su, göz yaşartıcı gaz veya toz, fiziksel engel gibi araçlarla zor yöntemine başvurma
- \* Silah kullanma ve meşru savunma hakkı kapsamında duraksamadan ateş etme.
- \* Adli görevleri sırasında teşhis yaptırma.

konularında oldukça geniş yetkiler tanındı. Ayrıca, kanunda yer alan "makul sebep", "yeterli şüphe", "gerekli tedbir", "gecikmesinde sakınca bulunan haller" gibi terimlerle, kişilerin, dernek, vakıf, sendika ve benzeri örgütlerin özgürlük alanı "polisin tasarruf alanı" haline getirildi. Yasa yürürlüğe girdikten sonra, başta kişi özgürlüğü ve güvenliği olmak üzere yaşam hakkı, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlükler üzerindeki tehdit yoğunlaştı. Hukuki denetimsizliğin keyfini çıkaran polis, ciddi hak ihlallerine sebep oldu.

### **Darp, dayak ve işkence arttı**

2007'de işkence ve darp iddiaları gündemden hiç düşmedi

Muzaffer Ateş 17 Kasım akşamı Tak-sim'de kimlik soran polise "Siz kimsiniz" diye sorunca polis tarafından kendisine yumruk atıldı. Ateş, şikayet için gittiği Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde de "Kimi kime şikayet ediyorsun" denilerek benzer muameleye maruz kaldığını söyledi, hastaneden aldığı raporla savcılığa şikayette bulundu.

Sertan Çelik, 14 Ekim'de Taksim'de müziğin sesini kısmadı diye trafik polisince darp edildi, ardından da tutuklandı.

Taksim Polis Merkezide 10 Ağustos'ta dövölüp yola atılan Mehmet Nezir Çirik'in dalağı alındı.

Mardin Kızıltepe'de 2 Ağustos'da evine gitmek için otostop yapan Eyyüp Doğan, işaret ettiği, polis aracı olduğunu bilmediğı minibüsten çıkan polislerce dövüldü.

Avukat Muammer Öz, 29 Temmuz'da İstanbul'ın Kadıköy İlçesi Moda Senti'nde kimlik soran polisle tartışınca dövüldü, burnu kırıldı.

Hırsızlık iddiasıyla gözaltına alınan 24 yaşındaki Mustafa Kükçe, işkence iddiası soruşturulmadan, 17 Haziran'da Ümraniye E Tipi Cezaevi'nde öldü.

İstanbul'da Ferhat Yalçınkaya, Galatasaray Meydanında çıkan bir tartışma sonrasında kimliğı olmadığı ve üzerinden bıçak çıktığı gerekçesiyle 26 Mayıs'ta gözaltına alınıp tahta coplarla dövüldü.

Polisler İstanbul'da 1 Mayıs kutlamaları için toplanan yüzlerce kişiye ve gazetecilere fiziksel şiddet uyguladı. Binlerce kişiyi ya gözaltına aldı ya da özgürlüğünden alıyordu. Otobüslerde bekletilenlere biber gazı sıktı. Bir polis lokantada oturan Masis Kürkçüğü'le kameraların önünde tokat attı.

Van'ın Özalp ilçesine bağı Aşağı Turgalı Köyü yakınlarında "mazot kaçakçılığı yaptıkları" iddia edilen yedi kişinin üzerine ateş açan askerler Muğdat Barış'ı yaraladı.

## **İhlallerde artış oldu**

2007 yılında faili meçhul saldırılar sonucunda 55 kişi yaşamını yitirirken, 29 kişi ise yaralandı. 2007 yılında meydana gelen çatışmalarda toplam 182 asker, 180 PKK'li ve 6 sivil olmak üzere toplam 368 kişi yaşamını yitirirken, 302'si asker, 14'ü PKK'li, 9'u sivil olmak üzere toplam 325 kişi ise yaralandı. Sadece Güneydoğu bölgesinde 2007 yılında toplam 2 bin 266 kişi gözaltına alınırken, 579 kişi tutuklandı. 17 ev baskının gerçekleştiğı bölgede, 136 kişiye de kaçırılarak ajanlık teklif edildi.

Verilere göre 2007 yılı boyunca sadece bölgede toplam 226 kişi gözaltında işkence ve kötü muameleye maruz kaldı.

## **17 yargısız infaz iddiası**

PSVK'nin polise verdiği yetki, polis sınırları aşarak, insanların yaşamlarına kastetmesine neden oldu. Verilere göre 2007 yılı boyunca meydana gelen olaylarda 'dur ihtarına uymadığı' gerekçesiyle 17 kişi öldürüldü.

**2 Ocak 2007** Antep'in İslahiye İlçesi yakınlarında kimliği belirlenemeyen Suriye uyruklu bir kişi askerler tarafından öldürüldü.

**10 Ocak 2007** Ankara'nın Cebeci semtinde Mehmet Okur, polisler tarafından öldürüldü.

**16 Ocak 2007** İzmir'in Tepecik semtinde "gaspçı olduğu" iddia edilen Şeyhmuz Girgin, polis memuru M.K. tarafından öldürüldü.

**8 Şubat 2007** İstanbul'un Okmeydanı Semtinde "dur" ihtarına uymadığı iddia edilen bir araca polisler tarafından ateş açıldı. Polisin açtığı ateş sonucunda 17 yaşındaki Emrah Dervi-şoğlu öldü, Tuncay Karabulut ağır yaralandı.

**27 Şubat 2007** İstanbul Terazidere'de Y.K. adlı polis, "gaspçı olduğu" iddia edilen Hüseyin Aytaç'ı öldürdü.

**4 Haziran 2007** Çanakkale'de hırsızlık iddiasıyla gözaltına alınan Hakkı Çancının Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'nde kendini astığı iddia edildi.

**6 Haziran 2007** İzmir'de hırsızlık iddiasıyla gözaltında tutulan E.T'nin 6 Haziran'da kendini astığı açıklandı.

**29 Ağustos 2007** Beyoğlu'nda gözaltına alınan Nijerya uyruklu Festus Okey karakolda polis silahından çıkan kurşunla öldü.

**13 Eylül 2007** Van'ın Özalp İlçesi'nde Ejder Demir adlı köylü ablasının evine gitmek için evinden çıktığı esnada askerler tarafından tarandı. Demir ağır yaralı olarak kaldırıldığı Van Araştırma Hastanesi'nde öldü.

**18 Eylül 2007** Polonyalı Dariusz Witek, Yabancılar Şubesi misafirhanesinde 'intihar' etti.

**27 Eylül 2007** Hozat Boydaş köyü yakınlarında iki "arıcı" Bülent Karataş ve Rıza Çiçek özel timlerin güpegündüz açtığı ateş ile vuruldu. Çiçek ağır yaralanırken, Karataş öldü.

**7 Ekim 2007** 19 yaşındaki Ferhat Gerçek, Yeni-bosna'da dergi satarken polis kurşunuyla vuruldu. Felç oldu.

**10 Ekim 2007** Diyarbakır'da polise yönelik gerçekleştirilen bombalı saldırı olayına müdahale etmek için olay yerine gitmek üzere yola çıkan panzer, Emine Arık (65) adlı bir kadını ezerek öldürdü.

**21 Kasım 2007** Bir arkadaşı ile parkta oturun iki çocuk babası Feyzullah Ete, polis tarafından keyfi bir şekilde darp edildi. Sol göğsünde darp izi belirlenen Ete'ye tekme atan polis serbest bırakıldı.

**24 Kasım 2007** İzmir'de polisin dur ihtarına uymadı, barikatta durmadı diyerek ateş açtığı arabayı kullanan 20 yaşındaki Baran Tursun, kafatasına giren mermi nedeniyle 30 Ka-sım'da yaşamını yitirdi. Arabada bulunan arkadaşları Emre Ökçelik ve Atilla Doğan, kendilerine siren veya megafonla uyarı yapılmadığını, önlerine barikat kurulmadığını sadece tek el ateş edildiğini söyledi. Karşıyaka Emniyet Müdürlüğü Asayiş Ekibinde görevli polis memurlarından V.A. ifadesinden sonra serbest bırakılırken O.A. mahkeme tarafından tutuklandı. İçişleri Bakanlığı soruşturma başlattığını duyurdu.

**6 Aralık 2007** Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı Yukarı Koçkırın Köyü'nde oturan Nazmi Güler adlı köylü, mazot kaçakçısı olduğu gerekçesiyle İran sınırı civarında askerler tarafından tarandı. Güler, olay yerinde yaşamını yitirirken, köylüler Güler'in yaralı olduğunu ancak askerler tarafından cesedin ortada bırakıldığı için donarak öldüğünü belirttiler.

**10 Aralık 2007** Ankara'da Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi ekiplerince, 'DHKP/C'ye yönelik yapıldığı' iddiasıyla bir eve düzenlenen operasyonda Kevser Mirzak öldürüldü. Hukukçular olayın yargısız infaz olduğunu açıkladı.

## DÜNYANIN GÖZLERİ (İnsan hakkı ihlallerine karşı iç ve dış komiteler)

### Amaç:

- \* İfade özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımıyla bağlantılı insan hakları ihlallerine karşı hızlı ve etkili tepkiler verecek uluslararası ve ulusal komiteler oluşturmak,
- \* Bu komiteler aracılığıyla iç ve dış kamuoyunu bilgilendirmek,
- \* Ve bu yolla demokratik bir baskı oluşturarak bu tür ihlallerin sürmesini engellemek.

### Çıkış noktası:

Geçen yıl önce Prof. Noam Chomsky'nin, ardından Kürt yazar Mehmed Uzun'un kitapları ve yayıncıları aleyhine açılan davalarda her iki yazarın Türkiye'ye gelerek duruşmalara katılması ve bu davalar için iç ve dış kamuoyu oluşması, her iki davanın da rekor sayılabilecek hızla (10-15 dakikada) beraatle sonuçlanmasını sağladı. Dünyanın gözleri bir olaya çevrilmişse, ihlaller sürdürülemiyor.

### Ne yapmak istiyoruz?

Topluma yönelik baskılar her zaman DGM davaları şeklinde de karşımıza çıkmıyor. Bazen azınlıklara yönelik tehditler, bazen üniversite öğrencilerine yönelik soruşturmalar, bazen anadil, bazen başörtüsü yasakları ve buna uymak istemeyenlerin düşünce, ifade, vicdan ve inanç özgürlüklerinden başlayıp öğrenim ve çalışma haklarının gaspına kadar uzanan bir zincir bu. O halde bütün bu baskılara karşı, önce onları iç ve dış kamuoyuna duyurmak, sonra da düzenli, sürekli ve birbirinden haberli bir tepki zinciri oluşturmak gerek.



### DÜŞÜNCE SUÇU(!?)NA KARŞI GİRİŞİM

Tel.: +90 216 532 7545, +90 216 492 0504

[antenna@antenna-tr.org](mailto:antenna@antenna-tr.org)

[www.antenna-tr.org](http://www.antenna-tr.org)